

ГРОМАДСЬКИЙ
БЮДЖЕТ

Оцінка Громадського бюджету міста Києва Звіт

Проект реалізовано Фондацією польсько-української співпраці ПАУСІ в рамках міського конкурсу з визначення проєктів «Громадська перспектива: прозора влада та активна громада»

Київ 2021

Мета проєкту:

- Вдосконалення процесу ГБ шляхом проведення пілотної оцінки процесу.

Завдання проєкту:

- дослідження інтересів, потреб та застережень, що існують у стейкхолдерів процесу;
- визначення сильних та слабких сторін процесу;
- розробка рекомендацій для подальшого вдосконалення ГБ за підсумками проведення учасницьких заходів по виявленню та спільному пошуку шляхів розвитку та удосконалення.

Очікувані довгострокові результати виконання проєкту

- запровадження механізму проведення систематичної оцінки результатів та впливу Громадського бюджету у м.Києві на основі розробленої, з урахуванням міжнародної практики, методології
- підвищення рівня співпраці стейкхолдерів процесу партиципаторного бюджетування
- визначення шляхів підвищення рівня деліберативності Громадського бюджету м. Києва, включення до процесу партиципаторного бюджетування груп мешканців, які слабо залучені до прийняття рішень

Проведені заходи зі збору інформації від ключових стейкхолдерів

- Вступний семінар - 13 учасників
- Збір та аналіз відповідей Інтернет-опитування CAWI (гугл-форма) – 124 респондента
- Збір та аналіз кількісних показників ГБ.
- Воркшопи з мешканцями під час районних форумів - 90 осіб
- Групове інтерв'ю з посадовими особами місцевого самоврядування (КМДА) – 15 учасників
- Групове інтерв'ю з посадовими особами місцевого самоврядування (РДА) – 31 учасник
- Відкрита майстерня з мешканцями - 14 учасників
- Рекомендаційна майстерня (напрацювання пропозицій для змін у наступних циклах ГБ – 14 учасників
- Підготовка підсумкового загального звіту за підсумками результатів проведених заходів.

Подання проєктів

Очікування мешканців:

- На регулярній основі організовувати навчання, консультації авторів ГБ перед поданням проєктів;
- Залучення структурних підрозділів до навчання (онлайн\офлайн), інформаційних зустрічей\консультацій з авторами по графіку;
- Створення покрокових інструкцій подання проєкту з відео;
- Зменшення мінімального віку для авторів проєкту до 14 років;
- Впровадження публічних слухань/обговорень проєктів;
- Дати можливість авторам подавати більше проєктів (10 голосів -> 10 проєктів).

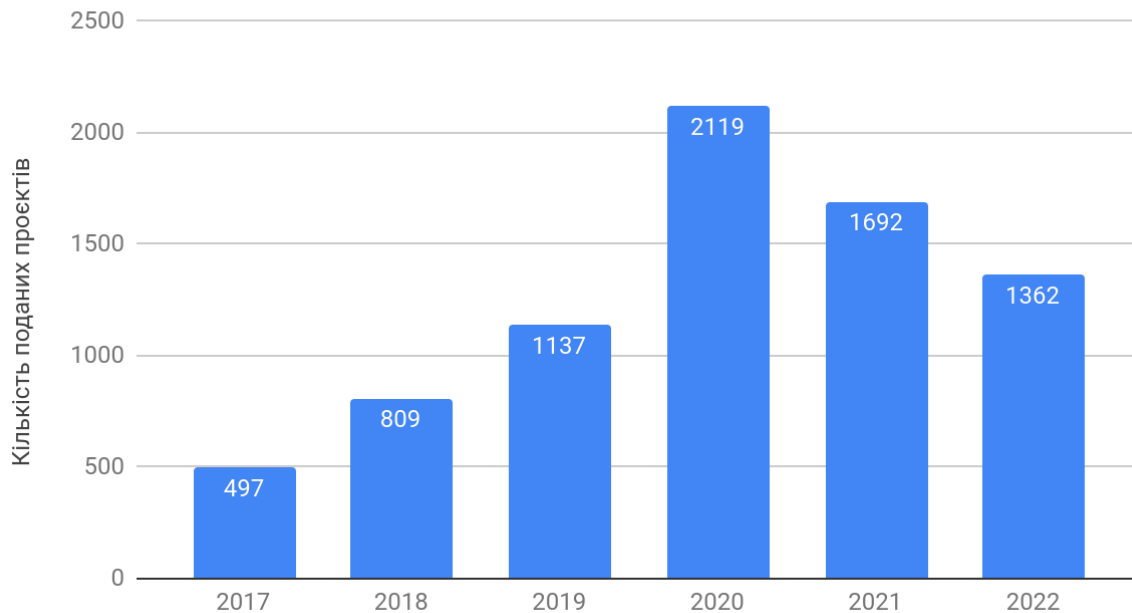
Подання проєктів

Очікування представників адміністрації (КМДА та РДА):

- Повернення гарантійного листа;
- Збільшення тривалості процесу верифікації;
- Унеможливлення подання ідентичних проєктів після негативного висновку.

Кількість поданих проєктів за роками

Кількість поданих проєктів

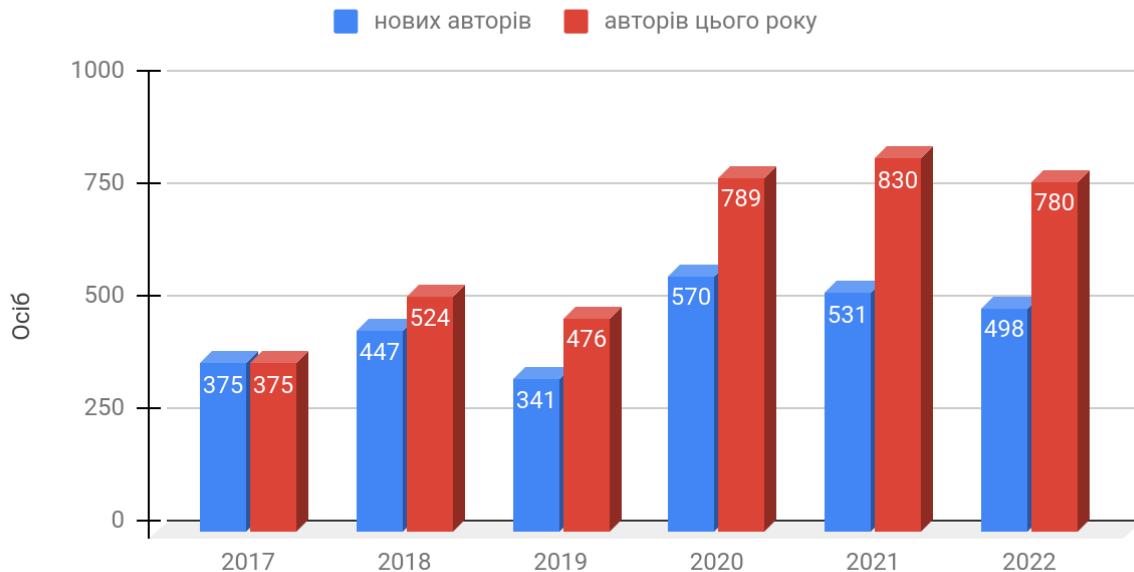

Подання проєктів

Під час ГБ 2020 5,8% авторів (46 авторів, які подали більше 5 проєктів) приходилось 43,6% усіх поданих проєктів (925 проєктів, з них 568 у категоріях Освіта та Громадянське суспільство).

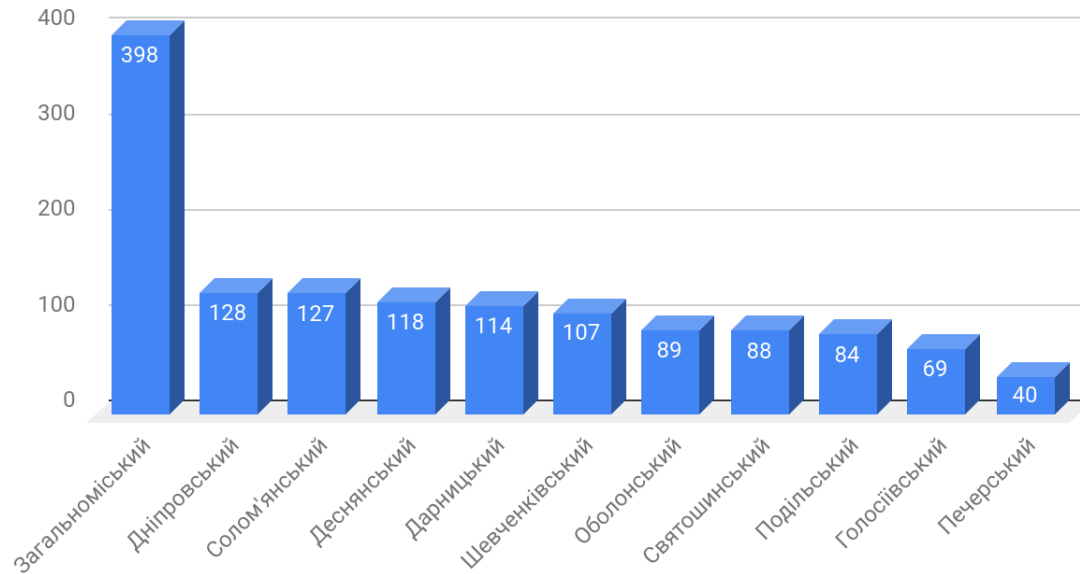
Кількість авторів за роками

Кількість нових лідерів команд (авторів проєктів) за роками, які доєднались вперше

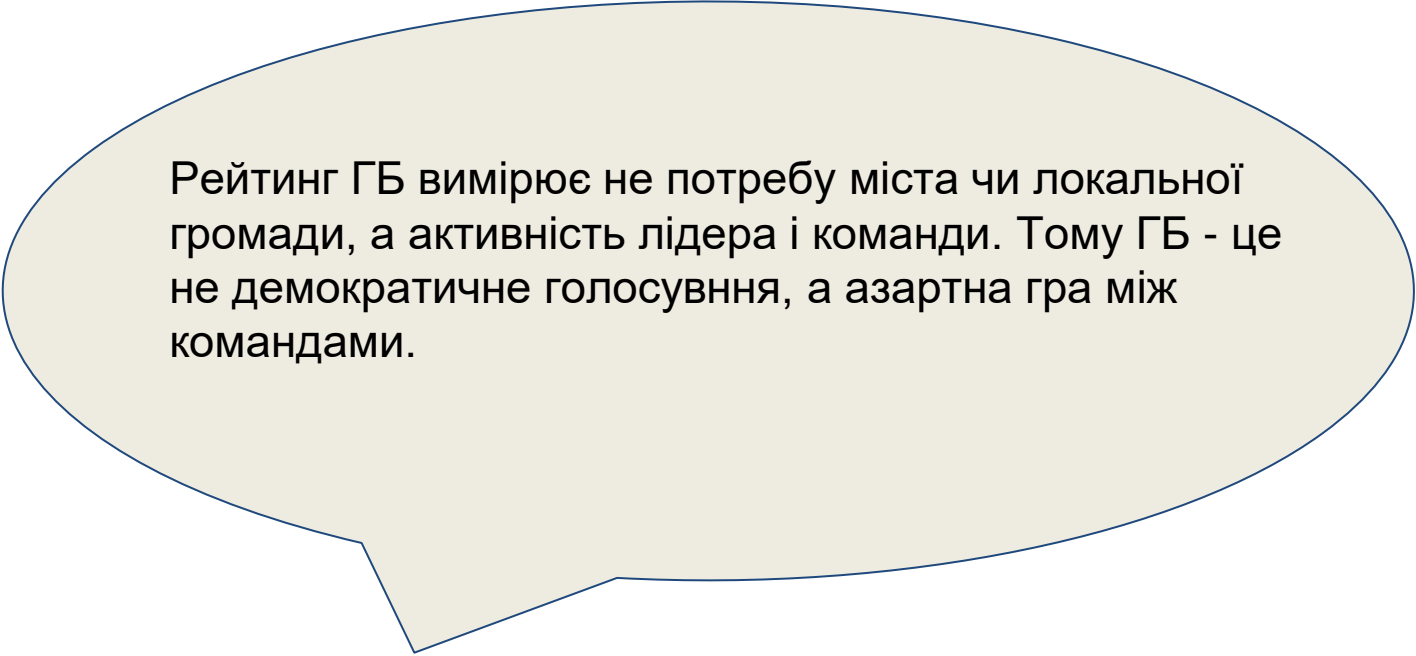

Кількість поданих проєктів за локалізацією

Подано проєктів за районом. ГБ 2022

Подання проєктів

Рейтинг ГБ вимірює не потребу міста чи локальної громади, а активність лідера і команди. Тому ГБ - це не демократичне голосування, а азартна гра між командами.

Учасник опитування, автор
проєкту

Cascais, Portugal

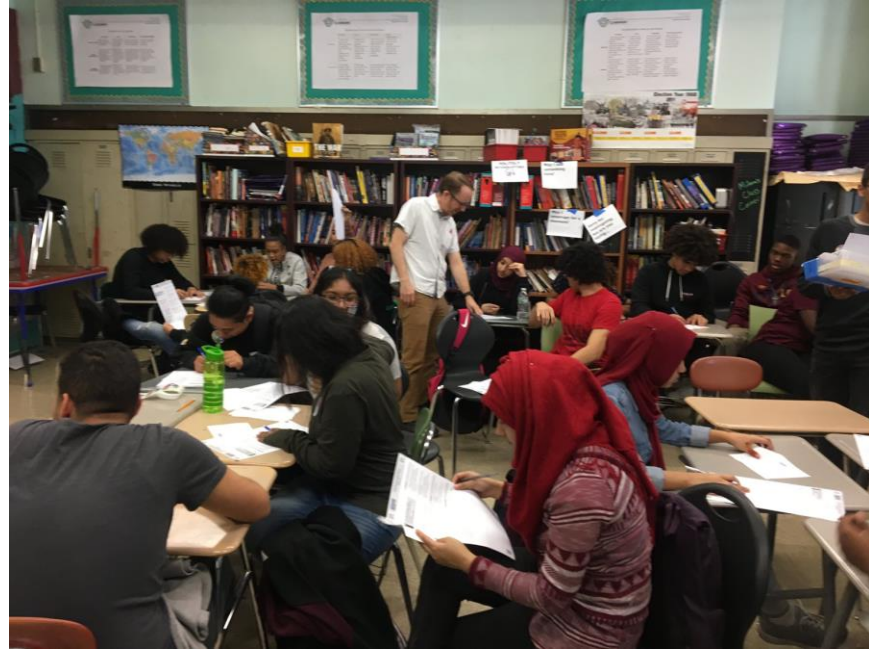
9 сесій (8 районних та 1 загальноміська), на яких формуються список проєктів на голосування

Шляхом голосування серед учасників заходу можна обрати максимум 8 проєктів під час 1 сесії.

New York, U.S.

1. Обговорення ідей та потреб громади на рівні мікрорайону.
2. Реєстрація бюджетних делегатів від мікрорайонів
3. 4 спеціальних сесії для вразливих верств населення (молодь, люди похилого віку, неангломовні мешканці тощо)
4. Формування списку проєктів на голосування, які відповідають потребам громади.
5. Презентація розроблених проєктів (Project Expos)

Подання проєктів. Висновки та рекомендації

Один з головних недоліків етапу подання проєктів - це відсутність деліберативної складової у процесі ГБ, а саме: майданчиків для зустрічей, дискусій та спільної роботи над проектами. Можливі формати для зустрічей з мешканцями у різних країнах включають у себе публічні презентації та обговорення на рівні міста, району або мікрорайону, марафони написання проєктів та години консультацій з представниками адміністрацій. Вони можуть бути особливо корисними для авторів, які збираються подавати проєкт вперше.

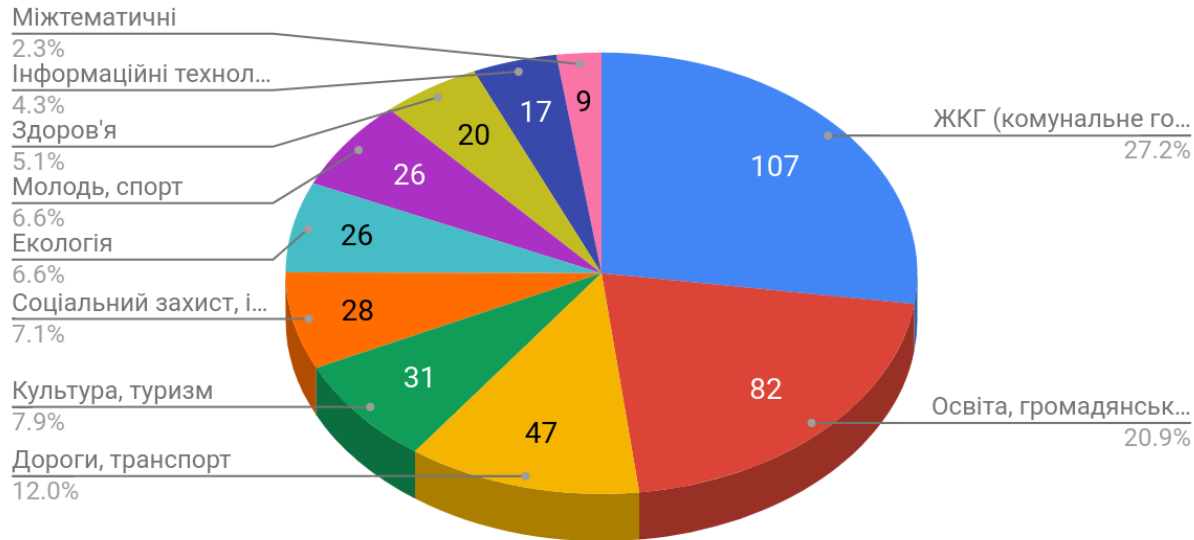
Під час таких заходів мешканці можуть ознайомитися зі змінами у положенні, які вступають у силу цього року; отримати інформацію стосовно підготовки кошторису; написати проєктну заявку користуючись допомогою модераторів; і отримати відповіді на питання, пов'язані з наступними етапами ГБ, зокрема, з просуванням власного проєкту, а також з реалізацією проєктів наступного року.

Варто звернути особливу увагу інформаційно-просвітницької кампанії на райони міста, які відстають за показниками залучення мешканців до подання проєктів, а саме Голосіївський та Печерський райони.

Гарною практикою в умовах обмежених ресурсів інформаційно-просвітницької кампанії є залучення молодіжних організацій, представників інститутів громадянського суспільства та переможців попередніх циклів ГБ до проведення промоційних та просвітницьких заходів у якості партнерів та експертів, які можуть поділитися досвідом з тими, хто бере участь в ГБ вперше.

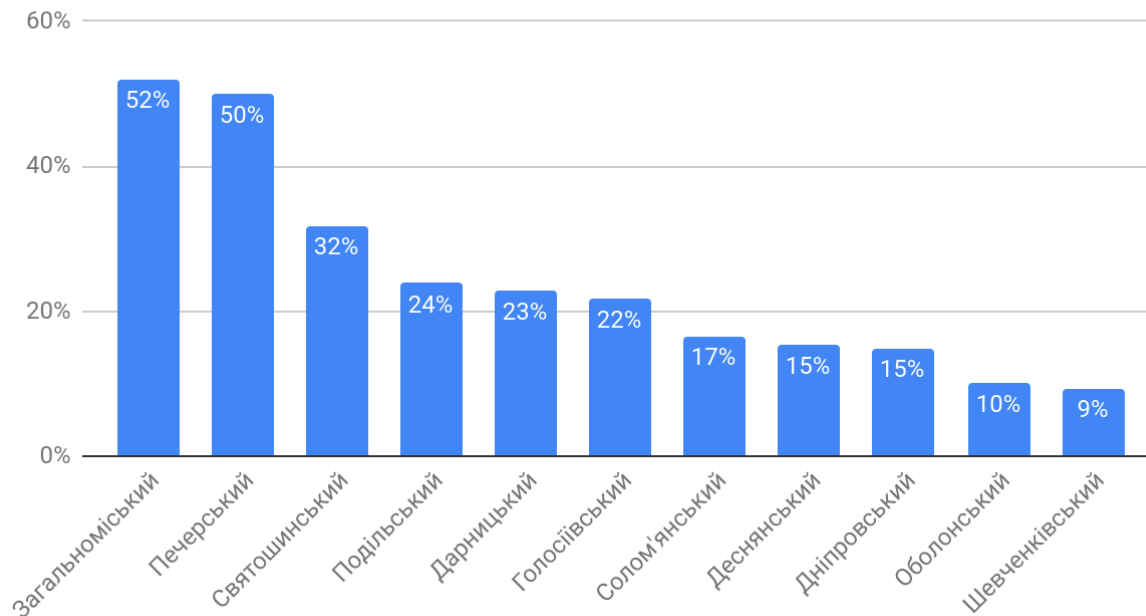
Експертиза проєктів

Відхилені проєкти за категорією. ГБ 2022

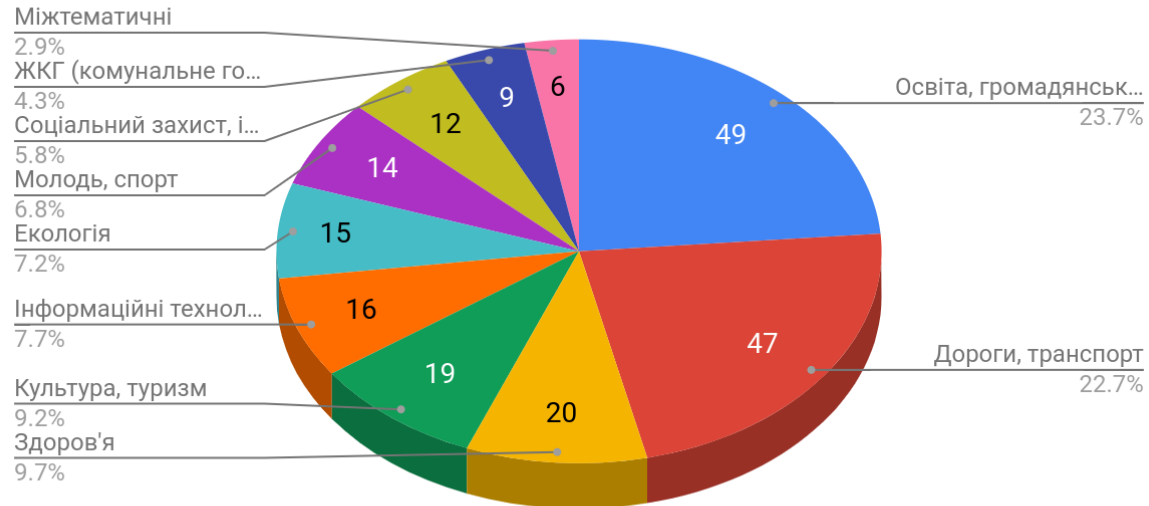
Експертиза проєктів

Відсоток відхилених проєктів ГБ 2022 за районом.

Експертиза проєктів

Загальноміські проєкти

Експертиза проєктів

Очікування мешканців:

- Вдосконалити процес визначення тематики, тематика проєкту не має дорівнювати структурному підрозділу відповідальному за реалізацію.
- Однакове застосування критеріїв оцінки проєктів в різних районах.
- Проведення навчання по роботі з проєктами громадського бюджету для фахівців, які проводять експертизу.
- Синхронізація сервісів для визначення форми власності (синхронізація кадастрових карт з онлайн-системою ГБ).
- Збільшити терміни оскарження проєкту.
- Створення архіву проєктів із можливістю повторної подачі.
- Наявність вичерпного та однозначного визначення критерію загальнодоступності.
- В експертизі обов'язково визначати балансоутримувача.

Експертиза проєктів

Очікування представників структурних підрозділів відповідальних за проведення експертизи:

- Більш серйозне ставлення авторів проєктів до зауважень, що виникли за результатами експертизи.
- Більш чіткі критерії оцінки позитивного ефекту та користі від проєктів для територіальної громади.
- Збільшення часу на опрацювання проєкту та проведення експертизи.
- Розширити коло контактних осіб (автори ГБ) – мінімум 2 особи з команди повинні мати право рішення.
- Залучення профільних експертів до процесу експертної оцінки проєктів для покращення якості наданих висновків.

Визначення загальнодоступності, Варшава

Загальнодоступність означає, що мешканці повинні мати можливість безкоштовно користуватися результатами реалізації вашого проекту.

Крім того, проект має бути доступним щонайменше 25 годин на тиждень між годинами 6:00-22:00, включаючи суботу або неділю - у разі інфраструктурних проектів, проектів реконструкції або тих, що полягають у закупівлі обладнання чи пристроїв. У разі проектів, орієнтованих на обмежену кількість реципієнтів (так звані м'які), у проекті мають бути зазначені правила набору, зокрема спосіб інформування про набір, дата його початку та закінчення, а також критерії відбору.

Проекти, які за результатами оцінки не відповідають критеріям доступності, не будуть допущені до голосування.

Довідник для складання кошторису проєкта, Варшава

<https://bo.um.warszawa.pl/site/costs>

BUDŻET OBYWATELSKI
ZŁAZANAM ORODUM KOREYSTAM

Ile kosztuje miasto

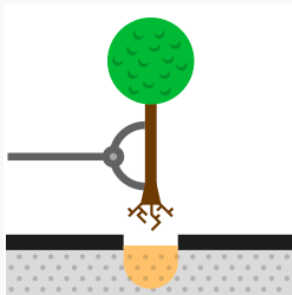
Znajdziesz tu przykładowe koszty różnych miejskich działań. Pamiętajcie, że są to ceny szacunkowe, a na ostateczny koszt może mieć wpływ wiele dodatkowych czynników.

Zieleń miejska	+
Mała architektura	+
Piesi	+
Komunikacja rowerowa	+
Infrastruktura drogowa	+
Kultura	+
Rekreacja i sport	+
Koty psy owady ptaki	+

Довідник для складання кошторису проекта, Варшава

<https://bo.um.warszawa.pl/site/cost>
S

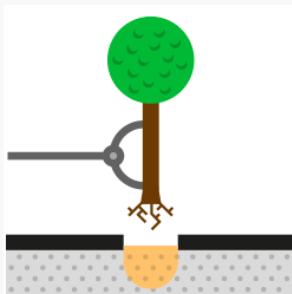
Zieleń miejska

posadzenie drzewa

koszt materiału roślinnego i posadzenia,
obwód pnia 14-16 cm

1 500 zł

posadzenie drzewa

koszt materiału roślinnego i posadzenia,
obwód pnia 16-18 cm

1 800 zł

Експертиза проєктів. Висновки та рекомендації

На етапі інформаційної кампанії під час подання проєктів варто приділити окрему увагу інформуванню мешканців про те, які проєкти не можуть бути реалізовані за кошти Громадського бюджету. Наприклад, інформаційні сесії від структурних підрозділів, де пояснюється найбільш поширені приклади, які проєкти відхиляються та чому.

На етапі перевірки представники відповідальних структурних підрозділів повинні підтримувати зв'язок з заявниками проєктів з метою внесення останніми можливих змін в проєктах, необхідних для позитивної оцінки проєкту, наприклад, зміни місця реалізації проєкту, збільшення вартості проєкту чи зміни його обсягу в рамках певної суми, передбаченої на його реалізацію.

Враховуючи польський досвід, в ситуаціях, коли в результаті перевірки позитивну оцінку отримує велика кількість проєктів допускається запровадження додаткового етапу, т.зв. попереднього відбору проєктів, метою якого має стати зменшення кількості проєктів, виставлених на кінцеве обговорення і голосування.

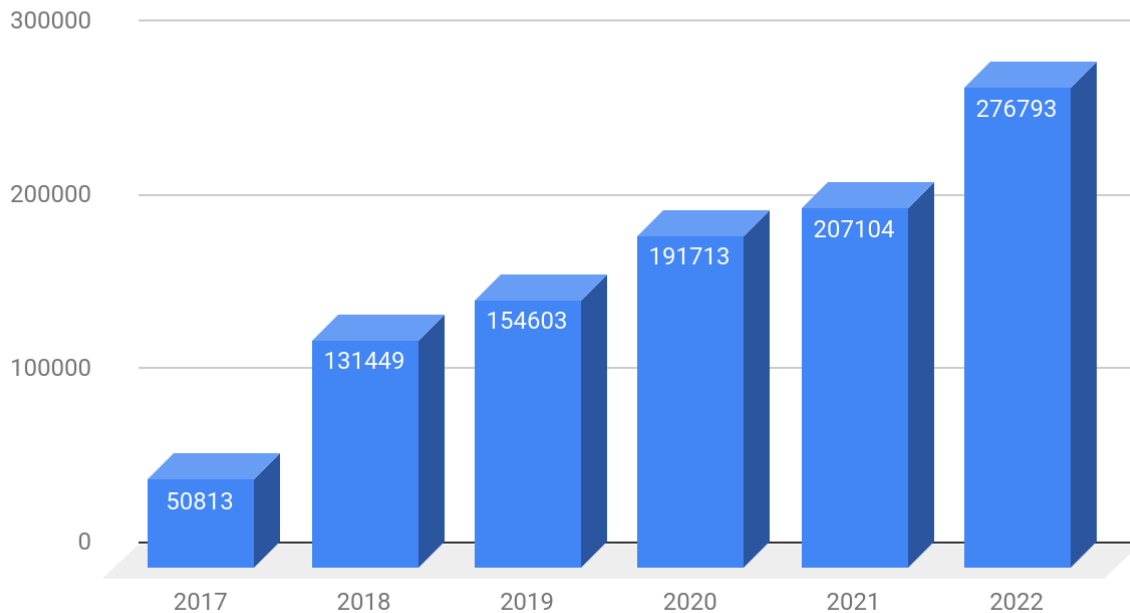
Це дозволить зменшити кількість проєктів в рамках однієї процедури до такої кількості, яка дозволить мешканцям ознайомитись зі всіма проєктами і свідомо вибрати той чи інший проєкт під час голосування.

Однак, така процедура повинна мати нейтральний характер, тому попередній відбір здійснюватимуть безпосередньо автори проєктів, наприклад, під час спеціальної зустрічі серед авторів проєктів. Неприпустимо складати список проєктів, які виставляються на голосування, шляхом вилучення частини проєктів, які формально відповідають усім вимогам і можуть бути реалізовані безпосередньо працівниками органу самоврядування або депутатами.

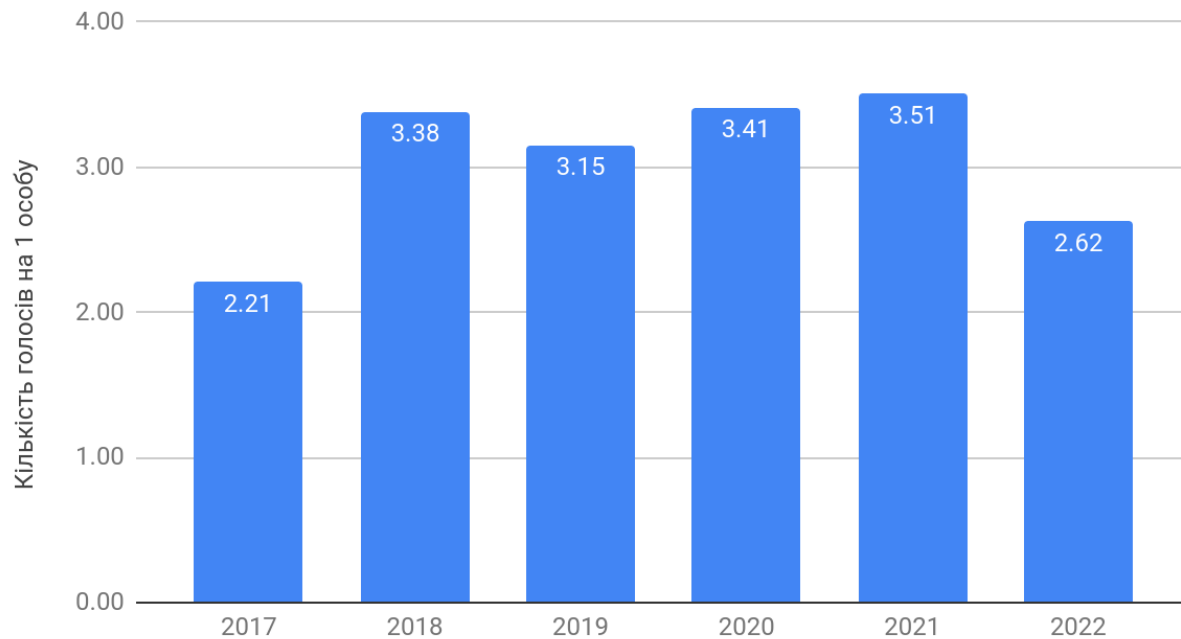
Доброю практикою є організація виїзних нарад, комісій на місце реалізації проєкту ще під час аналізу, щоб уникнути проблем з підземними комунікаціями (газові, теплові труби, електричні мережі чи водопроводи), наземними мережами, МАФами.

Голосування за проєкти

Кількість осіб, що взяли участь у голосуванні

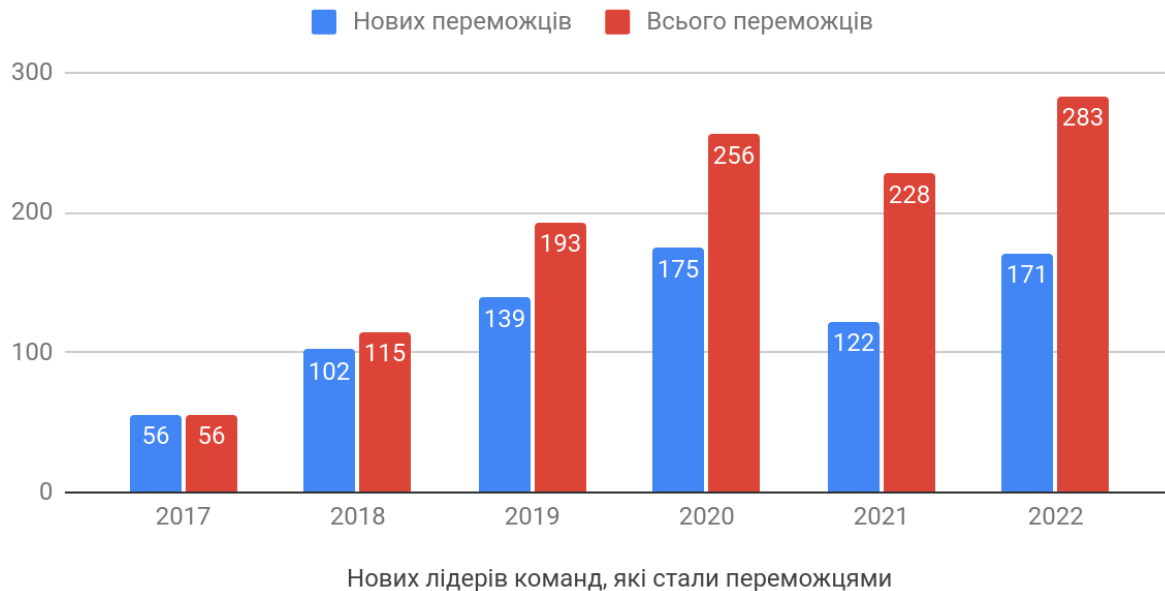

Кількість голосів на 1 особу

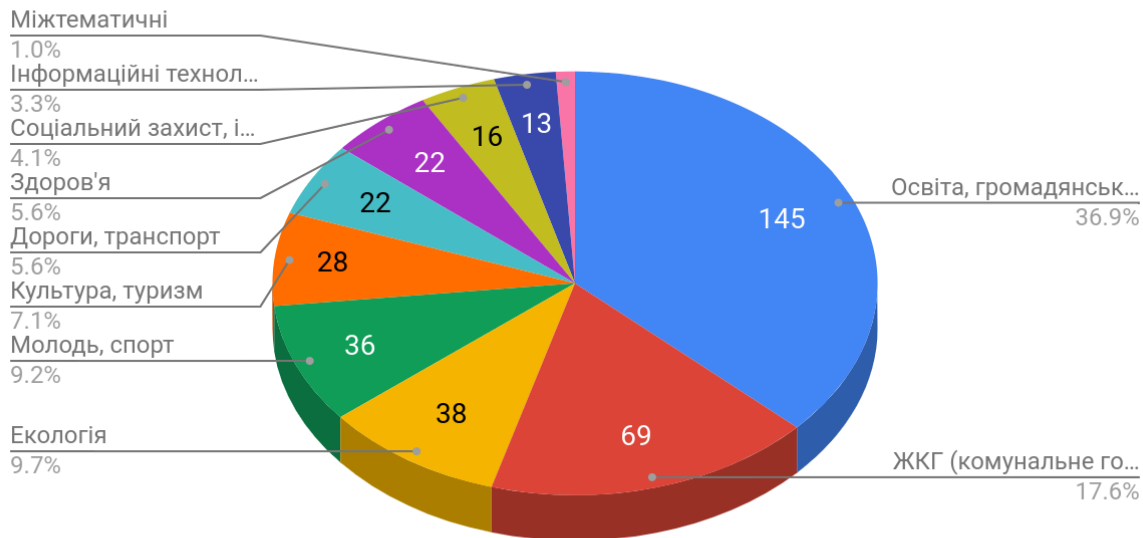
Переможці ГБ

Кількість лідерів команд, які взяли участь у ГБ вперше та стали переможцями

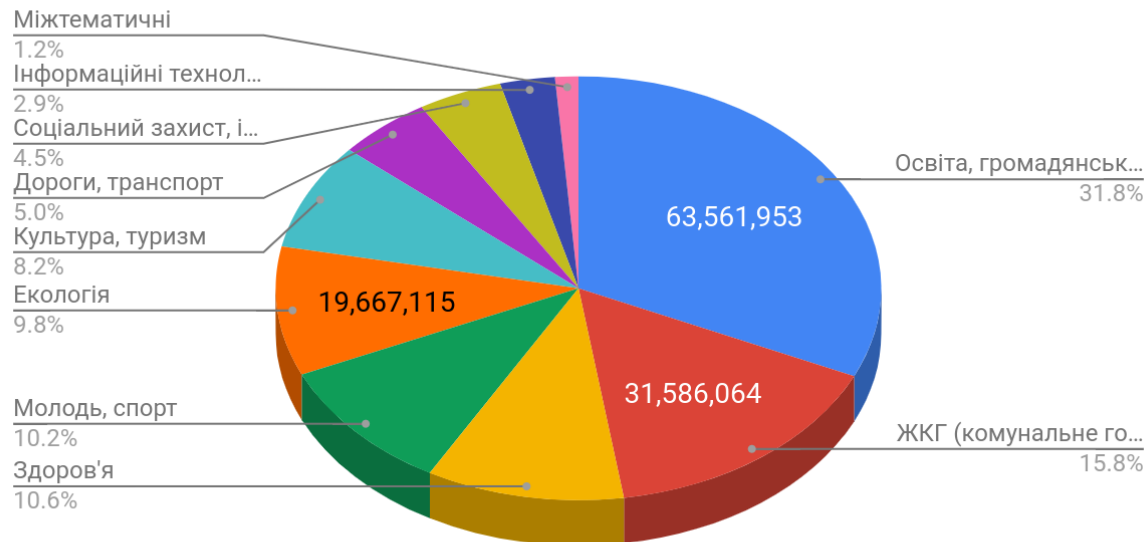
Переможці за категорією

Проекти переможці ГБ 2022

Переможці за обсягом витрат у категорії

Орієнтовні витрати на проєкти переможці

Голосування

Очкування мешканців:

- Розширення можливостей для голосування. Наприклад, через мобільний додаток ДІЯ.
- Можливість голосувати за проєкти більше 1 разу в 1 категорії.
- Збільшення кількості банків для авторизації на онлайн-платформі.

Голосування. Висновки та рекомендації

Істотна частка проєктів, які збирають найбільшу кількість голосів та бенефіціарами яких є шкільні заклади та інші бюджетні установи є викликом для більшості громад в Україні. Станом на зараз, можливо виокремити наступні альтернативи:

- Шкільний ГБ. Окремий процес, в якому учні шкіл подають та сам обирають проєкти (Кам'янське, Кременчук, Вінниця).
- Окрема категорія. Створення окремої категорії для бюджетних установ, яка не конкурує з проєктами інших категорій (Рівне).
- Виключення бюджетних установ з процесу Громадського бюджету (Енергодар).
- Одні правила для всіх категорій (Київ).

Голосування. Висновки та рекомендації

При виборі проектів для подальшої реалізації в рамках партиципаторного бюджетування можна використовувати, наприклад, рейтингове голосування, яке дозволяє вибирати декілька проектів, які особа, що голосує, вважає вартими уваги і подальшої реалізації, але кожний з яких вона повинна оцінити за ступенем важливості.

Такий спосіб голосування дозволяє проголосувати максимально за 5 проектів зі списку, розташувавши їх в ієрархічному порядку від 1 до 5 (відповідно, оцінюючи кожний проект певною кількістю балів (від 1 до 5)); вирішальною буде сума балів, яку набрав кожний проект в процесі голосування.

Такий підхід може убезпечити від практики обміну голосів, але у той же час на нашу думку найкраще працюватиме у “децентралізованому” ГБ, наприклад на рівні району. У такому випадку людина добре розуміє специфіку території та зможе оцінити для себе пріоритетність проектів для реалізації.

Окрім цього, запровадження такої системи може стимулювати обговорення ідей та пріоритетності проектів на локальному рівні.

Реалізація проєктів

Очікування структурних підрозділів:

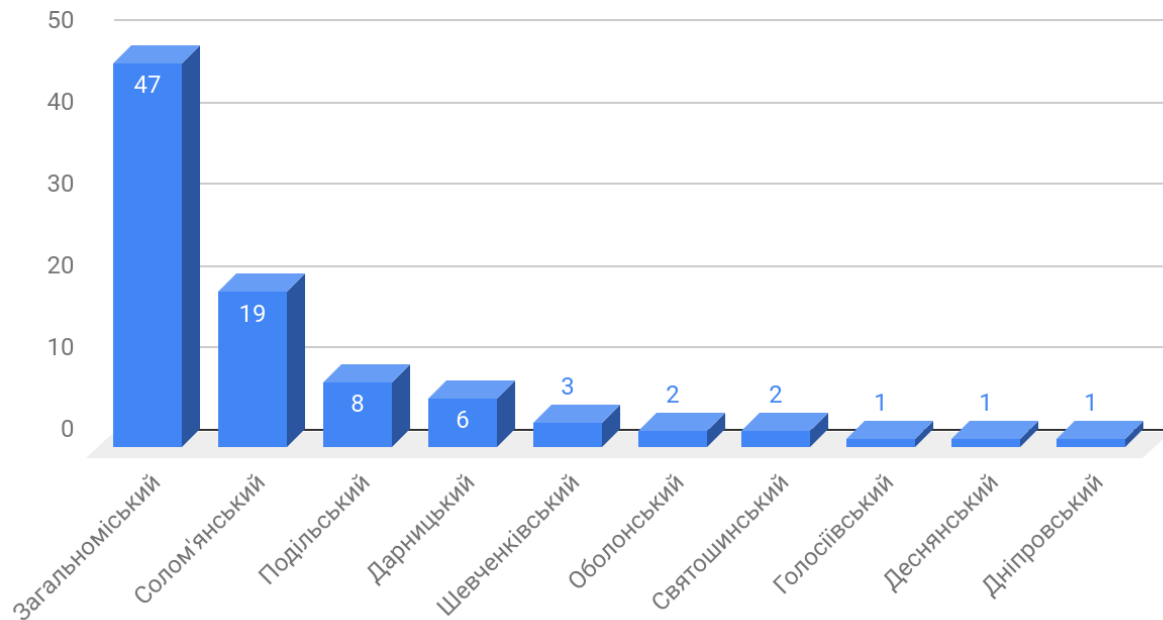
- Актуалізація контактів представників команд-переможців.
- Більше комунікації з командою проєкту-переможця під час реалізації.

Очікування мешканців:

- 100% реалізація проєктів.
- Збільшити можливий термін реалізації проєкту (більш ніж 1 бюджетний рік).
- Збільшення контролю над підрядником, який є безпосереднім виконавцем проєкту.
- Опрацювання та включення до бюджетних запитів проєктів, що набрали мінімальну кількість голосів

Нереалізовані проєкти

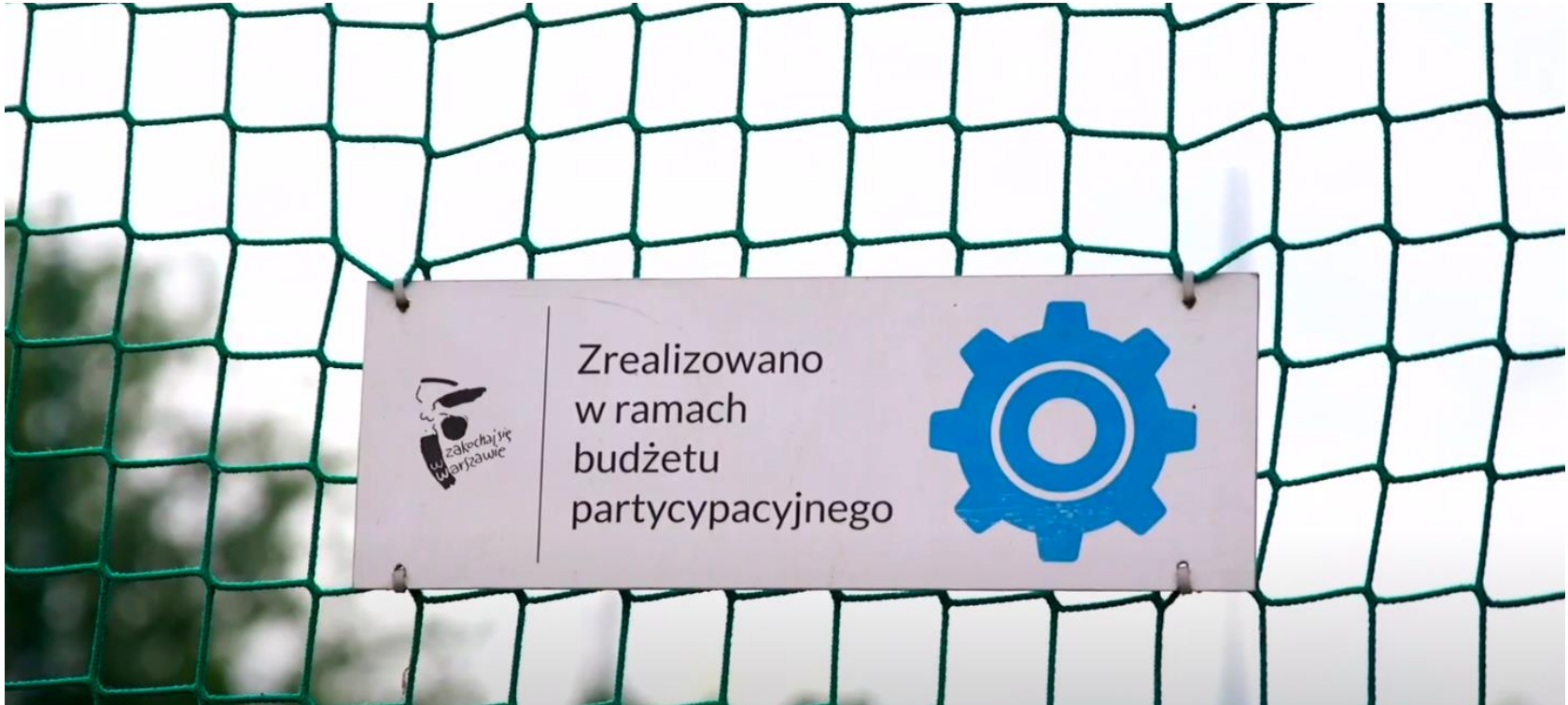
Нереалізовані проєкти за районом

Проекти зі статусом неможливо реалізувати або ті, що мали бути реалізовані до 2021 року
(станом на листопад 2021 р.)

Район	2017	2018	2019	2020	Всього за районом
Голосіївський	0	0	0	1	1
Дарницький	1	1	0	4	6
Деснянський	0	0	0	1	1
Дніпровський	0	0	0	1	1
Загальноміський	0	4	9	32	45
Оболонський	0	0	0	2	2
Подільський	0	0	0	8	8
Святошинський	0	1	0	1	2
Солом'янський	2	0	1	16	19
Шевченківський	0	1	0	2	3
Всього за роками	3	7	10	68	88

Інформаційна табличка, Варшава

Висновки та рекомендації

Відсутність фактичної звітності щодо стану реалізації проєкту на порталі ГБ призводить до ускладнення моніторингу за реалізацією проєктів. Прозора система щомісячної звітності дозволить вчасно ідентифікувати проблеми з реалізацією проєктів та відповідно реагувати на них.

Проведення додаткових консультацій для тих, хто не набрав необхідну кількість голосів щодо інших інструментів участі, за допомогою яких можливо реалізувати ініціативу автора проєкту.

Результати опитування відповідальних структурних підрозділів

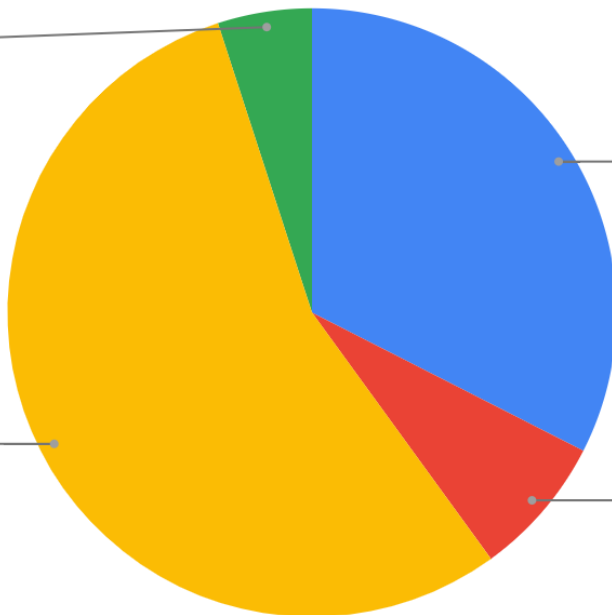
Як Ви вважаєте, скільки Робочих груп з ГБ має бути в м. Києві? Які?

тільки районні робочі...
5.0%

лишити все як є (МРГ...
55.0%

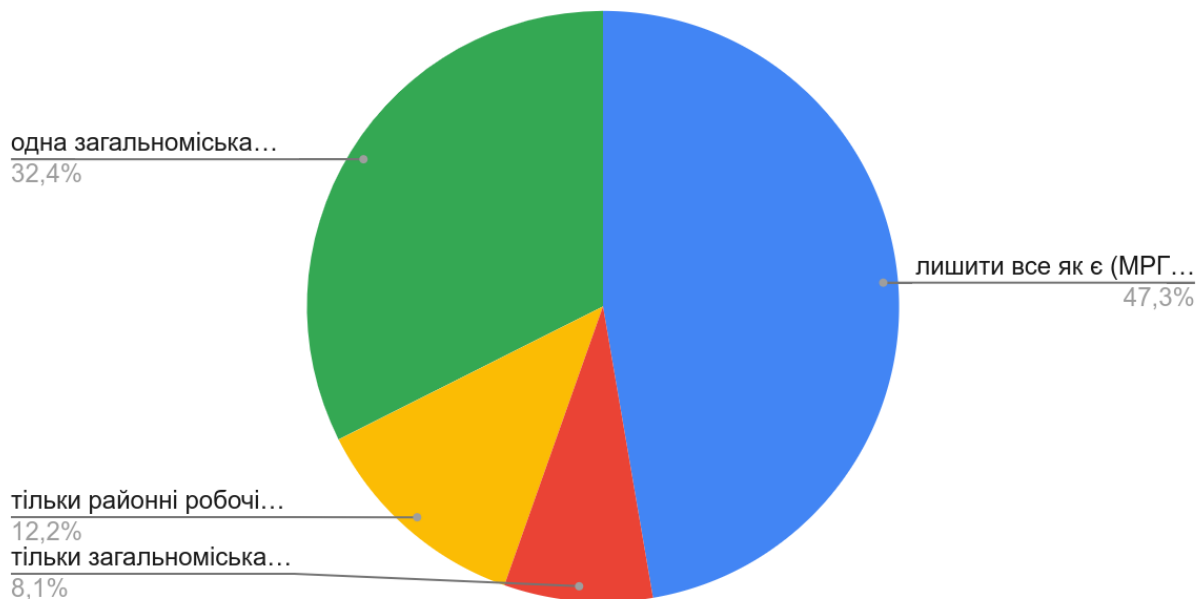
одна загальноміська...
32.5%

тільки загальноміська...
7.5%

Результати опитування лідерів команд

Як Ви вважаєте, скільки Робочих груп з ГБ має бути в м. Києві?

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОЄКТУ

1. Визначити цілі Громадського бюджету. Однакове розуміння цілей Громадського бюджету усіма стейкхолдерами цього процесу дозволить зменшити кількість конфліктів навколо цього процесу, краще розуміти кількість необхідних коштів, які необхідно виділити у ГБ для досягнення поставлених цілей, спростить оцінку результатів впровадження ГБ, за допомогою більш чітких індикаторів.
2. Змінити фокус та увагу з голосування на публічне обговорення проєктів. Потрібно пам'ятати, що Громадський бюджет - не конкурс проєктів, а процес, який полягає в спільному ухваленні рішень мешканцями щодо поліпшення якості життя в їхній громаді. Відбір проєктів під час голосування, який використовується сьогодні, призводить скоріше до жорсткої конкуренції аніж до спільної розробки рішень на користь громади. У майбутньому важливо створити більше можливостей, де мешканці зможуть брати участь в обговоренні пріоритетів розвитку громади та ідей для проєктів.
3. Підтримка постійного розвитку та гнучкості Громадського бюджету через дослідження та оцінку. Оцінка процесу ГБ повинна залишатися невід'ємною частиною (етапом) кожного нового циклу ГБ та сприяти адаптації Положення про ГБ до змін навколо. Також важливо визначити окрему відповідальну структуру, яка відповідатиме за організацію або безпосереднє проведення оцінки. Звіти за результати оцінки мають бути публічними та доступними на офіційному порталі ГБ.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОЄКТУ

4. Зробити результати та вплив Громадського бюджету більш помітними. Більшість мешканців не стежить за долею проєктів, які вони підтримали. Наприклад, якщо мешканець міста проголосував за проєкт, який став переможцем, надсилати сповіщення на пошту або (за наявності) у Київ Цифровий про результати реалізації проєкту та можливість участі у проєкті (наприклад запрошення на участь у фестивалі, концерті тощо).
5. Розширити участь громадянського суспільства та дослідницьких організацій в процесі громадського бюджету. Це може бути реалізовано за допомогою партнерства у організації спільних заходів, таких як хакатони, локальні форуми мешканців або марафони написання проєктів.
6. Опрацювати питання створення окремої цільової програми Громадський бюджет м. Києва.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОЄКТУ

7. Розширити фокус інформаційної-просвітницької кампанії на маловключені групи населення (люди з інвалідністю, особи похилого віку) та ті райони міста, які мають найменші загальні показники залученості.

8. З метою забезпечення системності та скоординованості дій варто визначити відповідальну структуру за організацію та проведення заходів з мешканцями, проведення щорічної оцінки процесу, надання консультацій учасникам процесу та реалізацію інформаційно-просвітницької кампанії.

9. Неодноразово висловлювалася думка, щодо реорганізації міської робочої групи та ГБК у спільний орган. Приблизно половина опитаних представників структурних підрозділів та лідерів команд учасника опитування відповідно) пропонували залишити існуючу структуру та ще половина підтримували реорганізацію у різних форматах:

- одна загальноміська та районні робочі групи
- тільки загальноміська робоча група
- тільки районні робочі групи (по 1 в районі)

www.pauci.org